

STUDII CLINICE

Proiecția traumatică a bolii prin desen și T.A.T. la copiii cu suferințe oncologice și cronice

Projection in traumatic illness through drawing and T.A.T. in children with chronic and oncological conditions

Adina Mariș¹, Sandra O'Connor², Speranța Popescu³

REZUMAT

Studiul își propune să analizeze diferențele care apar în desenele și jocurile copiilor cu diagnostic oncologic și cu boli cronice și modul cum aceștia își proiectează trauma cauzată de boala. Facând o comparație cu un lot de copii sănătoși, diferențele sunt semnificative. Prin completarea tehnicii desenelor proiective cu jocul și teste proiective (TAT, CAT, Patte Noir), modul în care copilul își proiectează trauma bolii este mult mai bine abordat. Deși la toți copiii bolnavi proiecția traumei are elemente comune, este bine să luăm în calcul și diferențele individuale care apar cauzate de aspecte personale, educație și mediu. Cercetarea rămâne deschisă făcând loc completărilor ulterioare cu noi cazuri.

Cuvinte cheie: copil, boala malignă, boală cronică, desen, proiecție, traumă

ABSTRACT

The study is proposing to analyze variances from mean That Appear in drawings of children with a diagnosis of oncological or chronic illness, through comparison Between Two Population samples Consisting of: one group of healthy children (control group) and one group of children with oncological and chronic illness (experimental group). There has Significant Differences Between the two sample groups. Through TAT projective test, common themes have been major Identified in the sample group of children with chronic and oncological illness. Even There has Obvious well through Determined the main themes Further study proposes to analyze particularities in the manifestation of Projected trauma in the experimental group.

Keywords: child, oncological illness, trauma, projection, drawings, TAT

I.IPOTEZE:

Desenul este preferat de copii pentru că exprimă idei, emoții, atitudini. Designul desenului reflectă starea sufletească a copilului și proiecția anxietății și fricilor. Astfel, copilul bolnav se percepe altfel decât copilul sănătos. Analiza desenelor este cel mai accesibil mod de a evalua copilul oncologic, pentru că acesta nu poate fi supus unor teste psihometrice dificile.

Boala cronică și oncologică este proiectată în desenele copiilor și apare în răspunsurile la testul proiectiv TAT. Proiecția bolii este diferită la copilul oncologic față de copilul diagnosticat cu boală cronică. La copi-

lul sănătos există anumite teme în desen și joc, diferite față de copilul bolnav. Gravitatea bolii determină apariția anumitor proiecții, care au intensitate diferită în funcție de patologie. Există anumite teme care se repetă în desenele și jocurile copiilor bolnavi. Cu ajutorul desenului, ca test, putem identifica surse de conflict, dar și resurse psihologice de suport.

II.MATERIALE ȘI METODĂ

Loturile de subiecți

Au fost alese 3 loturi a câte 15 subiecți. Primul lot este format din copii cu diagnostic oncologic la începutul tratamentului, la mijlocul tratamentului

¹ Psiholog clinician, Spitalul Județean de Urgență Mureș, Departamentul de oncologie pediatrică, Gh. Marinescu Street, No. 50, Romania

² Psiholog clinician, Outreach Association, Târgu Mureș, Bradului 1A

³ Psiholog clinician, Universitatea Dimitrie Cantemir, str Bodoni Sandor nr 3-5, Târgu Mureș

¹ Clinical psychologist, Mures County Hospital, pediatric oncology departmen, Gh. Marinescu Street, No. 50, Romania

² Clinical psychologist, Outreach Association, Targu Mures, Brad 1A

³ Clinical Psychologist, University Cantemir, Sandor Street Bodoni No. 3-5, Targu Mures

sau după terminarea perioadei de spitalizare când continuă tratamentul de întreținere. Copiii au următoarele diagnostice: leucemie acută limfoblastică, limfom non-hodgkin, tumoare abdominală, tumoare testiculară, tumoare retrosternală. Al doilea lot este format din copii cu următoarele boli cronice: hemofilie, PTI, anemie microcitară, insuficiență renală, diabet de tip B. Al treilea lot este format din copii sănătoși.

Au fost alese aceste loturi pentru a vedea diferențe semnificative în desenele copiilor și dacă există diferențe între desenele copiilor sănătoși și bolnavi.

În cadrul grupului de copii bolnavi pot exista diferențe între desene pentru că intensitatea bolii poate fi o variabilă în acest caz. Deși copiii cu diagnostic oncologic își pot exprima în desen trauma bolii la fel ca și cei cu boală cronică, tipul de proiecție poate fi diferit în funcție de intensitatea bolii. Astfel, boala oncologică, fiind cea mai gravă boală, poate apare în desenele copiilor diferit și desenele copiilor cu boală oncologică pot avea o încărcătură emoțională mai mare.

A fost ales un număr destul de mare de copii pentru a urmări temele care apar și se repetă în desene. Cel mai evident lucru pe care îl proiectează copiii în desenele lor este trauma bolii, modul în care boala îi afectează emoțional, social și ca mod de viață.

În timp ce la copiii bolnavi proiecția bolii apare cu o intensitate remarcabilă, în cazul copiilor sănătoși, temele care apar pot fi din alte cauze, ce țin de viața personală și familială a copilului.

S-a ales și un lot de copii sănătoși pentru a evidenția temele traumatice care se proiectează și se repetă în desenele copiilor bolnavi.

În concluziile studiului, vor apare toate temele din desenele copiilor.

S-a ales o paletă largă de desene și teste pentru a surprinde din unghiuri diferite proiecția traumatică a bolii. Fiecare temă de desen și fiecare test sau joc are o însemnătate în interpretarea traumei și a modului în care copilul își proiectează trauma. Deși copilul își proiectează trauma în mod diferit, proiecția traumei este evidentă.

1. Desenele propuse:

1.1. "Tema la alegere": copilul poate desena absolut ceea ce simte și ce este dispus să deseneze. Scopul desenului: să-și exprime sentimente sau angoase pe care nu le-ar spune în mod normal.

1.2. "Familia mea". Scop: a depista modul în care copilul se proiectează în cadrul familiei; cum percepe și abordează familia boala copilului; cum se implică familia copilului în îngrijirea copilului bolnav; ce ierarhie există în familie și dacă au apărut modificări în familie după ce copilul s-a îmbolnăvit; sentimentele copilului față de membrii familiei și dacă îi percepe pe ceilalți diferit față de înainte de a se îmbolnăvi; dacă familia este un punct de sprijin sau neglijează copilul; dacă copilul proiectează pe unul din membrii familiei boala sau cauza bolii; dacă se devalorizează sau se supralvalorizează; dacă valorizează pe unii din membrii familiei; dacă există gelozie fraternă sau dacă această gelozie a apărut după declanșarea bolii; ce membrii ai familiei valorizează mai mult copilul și dacă persoana valorizată s-a schimbat după debutul bolii sau este tot aceeași; persoana valorizată are grijă de copil; atitudinea față de mama care stă cu copilul în spital (o valorizează sau o minimizează, mama înseamnă liniște sau persoana pe care își descarcă furia și frustrarea).

1.3. "Familia vrăjită". Scop: depistarea sentimentelor copilului față de membrii familiei, dacă aceste sentimente sunt pozitive sau negative; dacă copilul găsește un refugiu sau evadează din cadrul familiei; dacă personajele sunt negative, atunci proiectează trauma bolii în acestea.

1.4. "Persoana/O persoană de sex opus". Scop: se identifică cu sexul său sau nu; pe cine desenează primul, pe el sau persoana de sex opus; își proiectează tumora în desenul persoanei; cum apare proiecția traumatică a bolii în desenarea persoanei care este, de fapt, identificarea cu el însuși.

1.5. "Eu peste 10 ani". Scop: să urmărim dacă vede în perspectivă viitorul său; dacă se poate vedea într-un viitor dezirabil; unde și cum se vede în viitor; proiecția viitorului este pozitivă sau negativă; are gânduri legate de moarte/lipsa unui viitor; se poate vedea într-un viitor așa de îndepărtat cum este cel de 10 ani.

1.6. "O zână îmi îndeplinește 3 dorințe". Scop: ce își dorește cel mai mult; care este domeniul de interes al copilului; își dorește cu adevărat ceva sau nu.

Ultimele două teme de desen sunt foarte importante pentru depistarea gândurilor depresive. Dacă copilul nu se vede într-un viitor apropiat sau îndepărtat și dacă nu-și dorește nimic, se poate considera că este preocupat de gânduri de moarte, că are așteptări negative în privința viitorului și a reușitei tratamentului, că nu mai are răbdare sau că nu mai poate suporta tratamentul și spitalizarea. Aceste lucruri pot fi

depistate prin a observa atitudinea copilului în fața sarcinii de a face cele două desene. Dacă refuză să le facă sau spune că nu știe sau desenează lucruri ciudate și neobișnuite, este un indiciu clar că există niste gânduri catastrofale în legătură cu boala sa. Intervenția psihologului în acest caz este esențială pentru a monitoriza și schimba gândurile disfuncționale.

Testul propus

Metoda utilizării testului propus este calitativă.

TAT surprinde foarte bine atitudinea în fața bolii, sentimentele depresive, tristețea, deznădejdea, gândurile legate de moarte și neputința în fața bolii. Testul cuprinde planșe care redau explicit astfel de situații: femeia care a murit, copilul singur pe prag, bărbatul care stă și privește în depărtare pe geam, femeia de pe pod, peisajul cu barca, foaia goală. Dacă copilul redă povestioare sau fraze care descriu angoasă, depresie, boală, moarte, atunci gândurile lui gravitează în jurul acestor preocupări.

III. REZULTATE

1. Temele care apar în desenul la alegere

1.a Lotul de copii cu diagnostic oncologic:

Copiii au desenat: peisaje mirifice = nevoia de a căuta un mediu securizant și în care să evadeze; craniu = gânduri despre moarte sau gânduri/așteptări negative; flori = gingășie, puritate, dorința de liniște și evadare; copaci = înlocuitori ai oamenilor, dorința de a fi singuri cu ei înșiși; uneori florile și copacii sunt ușor înclinați înspre stânga = întoarcerea spre trecut, aplecați în fața greutăților vieții; casă, cățel copil, mașină = dorul de casă, dorința de a se întoarce acasă, proiecția proprie în mediul de acasă, reprezintă obiecte de sprijin; propria persoană = dorința de regăsire de sine; elicoptere = dorința de a zbura, de a se desprinde de situația actuală; peisaj submarin cu rechini cu dinți ascuțiți și meduze = se simte într-un mediu străin și se simte amenințat; curcubeu = speranță; peisaj de iarnă cu oameni de zăpadă și copii care se joacă = dorința de a se juca cu copiii într-un mediu care înseamnă "acasă", sănătos; cafea = dorința de căldură, acasă; desene abstracte = capacitatea adolescentului de a abstractiza și vedea lucrurile în perspectivă, maturizare; copac cu flori = speranța spre un viitor mai bun; lipsa personajelor denotă faptul că copilul se simte singur, căutare de sine.

1.b. Lotul de copii cu boli cronice:

Copiii au desenat: peisaje cu soare, cer păsări, copac = dorința unui mediu idilic; tabletă cu lacăt = cenzură,

autocenzură sau secrete (să nu vadă nimeni ce este pe tabletă); răsărit de soare la mare = dorința unui nou început; insectă în apă = proiecția bolii; propriul nume = tendințe narcisiste; peisaj cu broscuțe, păsări, fluturi, lac, copac, soare = pozitivitate, proiectarea unui mediu securizant și mirific, spirit jucăuș.

1.c. Lotul de copii sănătoși:

Copiii au desenat: balon care zboară = dorința de autoperfecționare și evoluție personală; pisică neagră = adolescent cu diagnostic ulterior de depresie; zână = dorințe; speranță; dorința de protecție; împlinire magică; fluturi = gingășie, puritate, dorința de a zbura, de a evolua; sigla de la Fanta = spirit distractiv

2. Temele care apar în Desenul familiei

2.a Lotul de copii cu diagnostic oncologic:

Copiii au desenat personaje care apar în stânga jos și mici ceea ce semnifică complexe de inferioritate, întoarcere spre trecut. Siluetele care apar doar schematizate sumar înseamnă imaturitate, desenare în grabă. În multe desene propria persoană este tăiată sau lipsește, ceea ce înseamnă devalorizare, inconsecvență, nesiguranță de sine. De asemenea, lipsesc membrii din familie din cauza că pacientul a stat departe de ei și nu mai sunt investiți emoțional. Faptul că personajele sunt la distanță unele de altele semnifică faptul că familiile sunt destructurate și dezorganizate și au apărut probleme după debutul bolii copilului. În unele desene apare doar propria persoană și mama, ceea ce înseamnă că familia se reduce doar la el/ea și persoana care stă cu el/ea în spital, adică persoana protectivă. Personajele necolorate arată devalorizare, copilul nu pune accent pe ele. Unele personaje nu au corp, mâini sau picioare, ceea ce semnifică lipsa simțului realității, destructurare, copiii se simt incompleți. În unele desene, copilul sau mama nu au păr. Aici apare proiecția explicită a bolii. Când mama nu are păr, copilul deplasează proiecția pe altă persoană (mecanism de apărare). Unele personaje și el/ea au picioare și mâini ca niște filamente și sunt incomplete, ceea ce explică imaturitate, devalorizare, nesiguranță în stabilirea relațiilor și în stăpânirea spațiului înconjurător prin mers (mâinile = apucare, picioare = a se deplasa în mediul înconjurător). Astfel copilul își proiectează propria neputință pe ceilalți. În unele desene, anumite personaje nu au ochi, nas, gură, urechi, ceea ce reprezintă scheme depresive și lipsa comunicării. Personajele cu urechi mari exprimă dorința de comunicare. Personajele cu picioare și mâini încârligate denotă interzicerea mișcării, a contac-

tului, frustrare în relații. În unele desene, personajele au picioare pe jumătate, îndoite, ceea ce înseamnă autocenzură, familie inhibată. Personajele cu picioare/mâini pătrătoase exprimă agresivitate și imaturitate. Prin personajele desenate fără degete la mâini copilul cenzurează comportamentul unei persoane. Unele personaje apar cu degete ascuțite ca niște ace, ceea ce exprimă agresivitate. Personajele triste, gânditoare și resemnate exprimă sentimente negative, depresie. Toate personajele nu au o linie de sprijin, ceea ce reflectă că acești copii nu au un suport solid de susținere.

În unele desene personajele se țin de mână, zâmbesc, înseamnă că este o familie unită și fericită. În unele desene apare un cadru natural: soare, păsari, casă cu drum, reflectând dorul de casă.

2.b. Lotul de copii cu boli cronice:

Copiii au desenat personaje necolorate, trasate în grabă, ceea ce înseamnă că tema nu prezintă interes sau e făcută în grabă; aceste personaje sunt devalorizate. În alte desene apar personaje care se țin de mână, frumos colorate, zâmbitoare, însemnând că este vorba despre o familie fericită. În general, ansamblul desenului este plasat în partea de sus a foi și ușor spre stânga, arătând faptul că acești copii sunt persoane idealiste, orientate înspre trecut, înspre stadii anterioare. Grija la detalii și accesorii semnifică narcisism și posibile tendințe obsesiv-compulsive. Măinile și picioarele ca niște linii semnifică imaturitate. Liniile accentuate nervos denotă nervozitate și neglijență în efectuarea desenului.

În unele desene personajele apar încadrate în rame ca și tablouri, chenarul însemnând cenzura. Personajele desenate mici și necolorate semnifică devalorizarea familiei și o posibilă ruptură afectivă față de familie.

2.c. Lotul de copii sănătoși:

Copiii sănătoși au desenat familii frumos colorate, cu detalii semnificative, fiind prezenți toți membrii familiei în ordinea corectă, ceea ce înseamnă că relația cu familia este bună iar familia este funcțională. Plasarea în stânga-sus a paginii descriu persoane idealiste, orientate spre trecut. Personajele zâmbesc și sunt fericite, înseamnă că familia este fericită. Personajele apar desenate într-un cadru ambiental sau fac ceva și apare o activitate specifică familiei, ceea ce înseamnă că familia este activă.

3. Temele care apar în Desenul familiei vrăjite

3.a. Lotul de copii cu diagnostic oncologic:

Copiii au desenat obiecte: dulapuri, elicoptere ceea ce înseamnă o posibilă aplatizare afectivă față de

membrii familiei. Animalele înfricoșătoare (gândaci negri) care apar, semnifică sentimente negative. Fluturii și albine sunt sentimentele pozitive, calitățile (albina este harnică) pe care copilul le investește în unii membri ai familiei. Pisica desenată este un animal care "cade mereu în picioare", se descurcă, iese din situație însemnând dorința copilului de a ieși cu bine din situația bolii. În unele desene apar jumătăți de animale, copilul simte incertitudine sau nu vrea să își transforme familia în totalitate. Florile, brazii și copacii care apar în unele desene semnifică gingășie și putere, care sunt calități ale personajelor sau sentimente pozitive pe care le nutrește față de ele. În unele desene apar doar părți ale corpului (degete), ceea ce înseamnă că acel copil este o persoană critică. Desenarea lui Superman și a luptătorilor de ciborg este puterea pe care o emană aceste personaje și dorința copilului de a deține această putere pentru a trece de faza bolii. În aceste desene, proiecția bolii este foarte evidentă. Fantomela care apar în unele desene sunt gânduri negative legate de moarte, de asemenea proiecția evidentă a bolii. Zâna și regina este nevoia de protecție, liniște, speranță că "totul este posibil".

Tema vrăjitorii apare foarte des. Vrăjitoarea este un personaj care poate face rău sau are puterea de a transforma orice. În cazul de față, vrăjitoarea poate avea conotații pozitive sau negative. Proiecția bolii este foarte evidentă prin alegerea acestei teme, unii copii văzând în vrăjitoare ceva de rău augur (boala), alții văzând vrăjitoarea ca fiind un personaj cu puteri magice, care îi poate însănătoși.

Unele desene sunt colorate, altele nu; culorile uneori sunt închise, terne, mohorâte. În unele desene lipsește propria persoană, iar copilul transformă doar pe ceilalți membri ai familiei, ceea ce înseamnă că se devalorizează sau este mulțumit de el așa cum este.

3.b Lotul de copii cu boli cronice:

Copiii au ales teme interesante. Norii din care cade ploaia înseamnă plâns interior și tristețe. Mănunchiul de baloane este dorința de a se înălța, de a zbura, de eliberare, de a se simți ușurați. Florile sunt gingășia și puritatea acestor copii. Familia de pisici, care sunt animale drăguțe, dar și șirete, organizate social și cu afinități, este proiecția propriei familii. Familiile de prinți, care apar des în desenele copiilor este dorința de a accede mai sus și de a fi importanți. Fluturii și libelulele sunt animale frumoase, grațioase, care zboară, reflectă dorința lor de a fi în centrul atenției și de a accede sus sau de a ieși din situație într-un

mod cât mai bun. Unele familii sunt transformate în soare, copac, floare, tot ansamblul este un peisaj din natură, elementele au legătură unele cu altele, ceea ce înseamnă că familia este unită și membrii familiei comunică între ei.

3.c. Lotul de copii sănătoși

Copiii au desenat regi, regine, prinți, prințese; acestea sunt persoane importante, influente; este o posibilă percepție pozitivă asupra familiei. Personajul desenat sub forma de inimă este un personaj investit cu multă afecțiune (în general mama). În unele desene copiii l-au desenat pe tata sub formă de bani/euro pentru că tata asigură partea materială a familiei și lucrează în străinătate. În multe desene, unele personaje apar mai tinere ceea ce exprimă dorința de a întineri, copilul ține mult la acea persoană. Animalele drăguțe de companie (iepură, pisică, câțel, pasăre) arată sentimente pozitive, sunt animalele preferate ale copilului. Din nou apare vrăjitoarea care poate fi un personaj negativ sau pozitiv, cu puteri miraculoase. Este un personaj important pentru copil, sau un personaj pe care îl detestă. Uneori tata este desenat drept preot, pentru că este cel care împacă pe toată lumea în cadrul familiei. Bunicul este desenat din punctul de vedere al funcției pe care o are: primar. Unii copii desenează copaci cu rădăcini, ceea ce înseamnă că familia este formată din persoane sănătoase, puternice și viguroase.

4. Temele care apar în Desenul persoanei

4.a. Lotul de copii cu diagnostic oncologic

Propria persoană apare în următoarele ipostaze: fără păr (proiecția bolii), având desenate punctele pentru radioterapie (proiecția bolii), îmbracată în halat (meseria pe care vor să o urmeze), singură, fără cadru ambiental (singurătate), necolorată sau culori puține (devalorizare), mărime mică (devalorizare) sau frumos colorată, cu multe detalii și în camera de acasă (dorul de casă, valorizare a propriei persoane, narcisism), zâmbet trist (tristețe, depresie), mâinile în buzunare (are ceva de ascuns), cu coroana de rege (se simte important sau vrea să se simtă important, complex de inferioritate), schematizată doar în linii (imaturitate, devalorizare, inhibiție), mâini/picioare ca niște filamente cu degete răsfirate ca niște ace (agresivitate ascunsă), mâini scurte cu degete ascuțite (inadecvare la realitate, izolare, contact slab cu lumea de afară și agresivitate), corp înclinat înspre stânga, cu mâinile în sus și degete răsfirate (întoarcerea spre stadii anterioare, timpurii, speranță și așteptări, poziție

defensivă, de apărare, resemnare), zâmbet trist cu colțurile gurii lăsate în jos, ochi lipsiți de expresivitate (tristețe, depresie); împreună cu fratele (dorul de fratele de acasă) și lângă un curcubeu (dorința de mai bine).

Uneori este desenată o persoană de sex opus, ceea ce este o investire a propriei persoane într-o persoană de sex opus. Uneori este desenată prima apoi apare o altă persoană de același sex, desene specifice copiilor peste 12 ani, ceea ce înseamnă că aceștia și-au format o identificare sexuală corectă. Unii copii desenează o altă persoană care este mama sau asistentă medicală; aceasta este persoana la care ține cel mai mult și reprezintă un model pentru copil. Îngerul păzitor este o posibilă identificare sau o proiecție a propriei persoane precum și nevoia de protecție divină și ajutor. În general, persoana este plasată în stanga paginii, sus sau jos, ceea ce este o întoarcere spre trecut.

4.b. Lotul de copii cu boli cronice

Copiii desenează o persoană doar începută, desenează doar capul cu detalii și se oprește la corp, persoana care este necolorată; detaliile înseamnă narcisism; copilul nu se simte complet, resimte angoasă, ezitare, negare, suprimare a propriei identități. În alte desene apare propria identificare ca și medic, cu detalii, ceea ce semnifică narcisism, dorința de a urma medicina sau investirea în persoana puternică în mâinile căreia este propria viață. Persoana de sex opus, necolorată și fără detalii este o puternică devalorizare, dorința de a fi altcineva, identificare greșită a propriului sex. Altă persoană desenată în locul propriei persoane este persoana cea mai dragă și pe care o ia drept model: mama, prietena, asistentă medicală. Unii copii desenează o persoană de sex opus apoi propria persoană; este o identificare corectă cu propriul sex, desen specific copiilor de peste 13 ani. Desenarea propriei persoane și a casei este dorul de casă. Copiii desenează meseria pe care vor să o urmeze: profesoară, pompier.

În general, persoana este plasată în stânga jos/în josul paginii, sau fără un plan de susținere, ceea ce înseamnă devalorizare, întoarcere spre trecut, copilul nu se simte susținut și în siguranță. Personajul desenat are obiecte accesorii: curea, care este autocenzură; podoabe care înseamnă narcisism. La fel, părul lung și atenția pentru detalii denotă narcisism. Unele personaje au mâinile în buzunare, ceea ce înseamnă că copilul are ceva de ascuns. Personajele cu filamente în loc de mâini și picioare exprimă nesiguranță, devalorizare și lipsa simțului realității.

În unele desene apar și alte elemente: câțel, mașină, casă, copac, ceea ce reflectă dorința de acasă, de familiar, de a pleca acasă sau din situație.

4.c. Lotul de copii sănătoși:

Copiii sănătoși desenează propria persoană cu detalii și frumos colorată, ceea ce exprimă narcisism. Uneori ei o desenează pe mama, persoană cea mai importantă.

5. Tema dorințelor:

5.a. Lotul de copii cu diagnostic oncologic

Copiii care se află înainte de începerea tratamentului au ales următoarele teme: sănătatea (4 copii) casa/acasă (4 copii), școala (3 copii), lucruri materiale (2 copii).

Copiii aflați în timpul tratamentului au desenat: sănătatea (6 copii), facultate/loc de muncă (4 copii), fericire (6 copii), familie (5 copii);

Copiii care se află sub tratament de întreținere au desenat: lucruri materiale (4 copii), sănătatea (5 copii), familie (5 copii), fericire (3 copii).

5.b. Lotul de copii cu boli cronice:

Copiii cu boli cronice au desenat: sănătatea, imunitate, factor VIII (tratament) - 15 copii; lucruri materiale: tabletă, mașină, laptop, bicicletă, rochie, lănișor, televizor - 10 copii; fericire - 9 copii; familie - 7 copii; iubire - 3 copii; casă - 3 copii; "să cânt" - 2 copii.

5.c. Lotul de copii sănătoși

Copiii sănătoși au desenat: lucruri materiale (15 copii); un frățior (1 copil); pace în lume (1 copil); "să merg la shopping, să merg la mare" (2 copii); "să cânt" (2 copii); un câțel mic (1 copil).

6. Proiecția viitorului

6.a. Lotul de copii cu diagnostic oncologic:

Unii copiii au desenat un cadru idilic, cu propria persoană, ceea ce înseamnă că au o viziune pozitivă asupra viitorului. Alți copii au desenat propria persoană, ca medic, care este profesiunea dorită. În alte desene apare o familie, desen specific copiilor mai mari sau celor care nu au parte de o familie unită, de aceea acești copii își doresc o familie proprie. Unele desene conțin un personaj trist, aici proiecția bolii este evidentă și sentimentele exprimate sunt de tristețe.

Unii copii nu desenează ci își scriu dorințele: "să am sănătate", "să fiu acasă cu familia".

6.b. Lotul de copii cu boli cronice:

Unii copii cu boli cronice își denumesc desenul astfel: "La casa mea cu 2 copii". Alții își desenează meseria dorită: profesoară, doctorița, actriță.

6.c. Lotul de copii sănătoși:

Copiii sănătoși desenează persoane solitare triste sau vesele, cu sau fără cadru ambiental, desene în care se reflectă temperamentul copilului. Alți copii își desenează profesia dorită: vedetă rock, pompier, ceea ce reflectă dorința de autoafirmare și posibile complexe de inferioritate.

7. Descrierea planșelor din TAT

7.a. Lotul de copii cu diagnostic oncologic

În planșa 3BM, copiii descriu sentimente de tristețe, angoasă, stări depresive: "Femeia e tristă, obosită și plânge", "Femeia a primit o veste proastă", "O doare ceva și plânge"

În planșa 13B, copiii descriu situații de doliu, pierdere sau singurătate: "Este un copilăș care se gândește la ceva, la aceeași persoană care a decedat.", "Este un copilăș singur care se roagă să vină și la el cineva".

În planșa 12BG, copiii descriu situații de gol, singurătate, loc părăsit. "Este o barcă părăsită", "Copaci, apă, barcă." (prezentarea pe scurt indică o puternică rezistență), "Barca nu a mai trebuit la nimeni că era stricată și atunci toți au plecat".

7.b. Lotul de copii cu boli cronice:

În povestirile copiilor după planșa 3BM, apar sentimente de angoasă, dar nu atât de pronunțate "Plânge că nu poate da lecții de vioară băiatului din prima imagine", "S-a împiedicat și a căzut".

În descrierea planșei 13B, copiii prezintă reacții depresive sau singurătate, dar mult mai mascate: "Copilul e singur și așteaptă o înghețată" (înghețata = gratificare), "Familia a plecat la câmp și el îi așteaptă."

În povestirea planșei 12BG, nu apar emoții negative atât de pronunțate: "Planșa asta nu are nici un rost" (mecanism de apărare), "Cineva a plecat și a uitat barca dar vine după ea."

7.c. Lotul de copii sănătoși

Copiii abordează cu umor planșa 3BM, și nu resimt sentimente negative: "Ce mă distrează poziția lui tanti. Poate așa se simte confortabil", "Oare caută ceva pe jos?"

La planșa 13B, copiii se simt solidari cu băiatul singur și vor să-l consoleze: "Își așteaptă tovarășii de joacă", "Probabil că mama întârzie de la servicii și stă și el liniștit".

În planșa 12BG, copiii admiră peisajul: "Ce loc frumos. Aș sta în barca aia!", "Dacă ar fi a mea aș merge toată ziua cu ea pe lac!", "Este barca lui tata și ne așteaptă să mergem la pescuit".

Analiza desenelor copiilor indică caracteristici di-

ferite pe loturi, astfel:

Copiii oncologici au ales teme legate de boală și sănătate, dar au preferat și peisaje idilice, semn al unei insecurități și dorința unui mediu idilic. Desenul familiei scoate în prim plan destrămarea/fragmentarea familiei, cu lipsa unui membru al familiei sau lipsa propriei persoane din desen ceea ce indică autodevalorizare și sentimente de inutilitate. Sentimentele care reies din desenul familiei vrăjite sunt în general pozitive, mai ales față de persoana care are grijă de ei, însă apar și personaje negative (insecte, vrăjitori) sau obiecte (dulapuri, elicoptere), ceea ce explică o apăsare afectivă. Desenul persoanei explică foarte bine trauma bolii prin desenarea propriei persoane fără păr sau cu punctele pentru radioterapie. Fețele sunt triste, privirea inexpressivă, atitudinea și postura par resemnate și aplecate în fața greutăților vieții, ceea ce indică sentimente de tristețe, angoasă. Caracteristicile desenului persoanei mai aduc în prim plan imaturitatea (mâini-picioare filiforme), inhibiție (siluete schematizate), agresivitate (mâini ca niște ace), atitudine defensivă (mâini ridicate în sus), neputința și oboseala (mâini atârând pe lângă corp). Dorințele copiilor oncologici reflectate în desene sunt în primul rând sănătatea, apoi fericire, continuarea școlii și să fie acasă, ceea ce indică dorul de casă și un sentiment de nefericire. Meseria pe care și-o doresc este cea de medic, iar persoana cea mai importantă care apare în desene este mama pentru că este cea care îi însoțește pe parcursul bolii. Proiecția viitorului este în general pozitivă pentru că se face prevenția depresiei prin intervenții de consiliere și psihoterapie de suport.

Preferința pentru planul de jos al foi poate indica complexe de inferioritate, nesiguranță, planul stânga indică întoarcerea spre trecut sau o perioadă în care se simțeau mai în siguranță. De cele mai multe ori desenul nu are o linie de sprijin, elementele "plutesc în aer", ceea ce indică dorința unui suport solid pe care să se sprijine. Coloristica este uneori bogată, alteori apar culori terne, mohorâte, închise (sentimente negative, tristețe) iar de multe ori desenele apar necolorate (devalorizare, grabă, dezinteresul pentru anumite teme). Liniile sunt fragmentate, slab trasate, ceea ce indică nesiguranță sau puternic conturate (tendințe obsesiv-compulsive), cu coloratură apăsata și mângălită (agresivitate).

Copiii cu boli cronice se apropie de cei cu diagnostic oncologic prin temele alese la desenul liber. Ei preferă să deseneze case, copaci, peisaje din natură cu animale,

păsări, fluturi. Aceste teme pot semnifica preferința pentru anumite teme și/sau dorința unui mediu securizant și dorul de casă. Desenul familiei apare mai puțin afectat de probleme familiale, personajele sunt toate sau uneori lipsește propria persoană, ceea ce semnifică autodevalorizare. Familia este transformată în elemente în general pozitive (fluturi, regi, prințese). Desenul persoanei este mai puțin dotat cu elemente de traumă, apar profesiile pe care vor să le urmeze copiii (medic, profesoară, pompier), propria persoană fără cadru ambiental (singurătate), persoana este tristă sau veselă, proiecția bolii se vede în petele de pe vestimentație (peteții vineții), dar și în alegerea de a desena ca persoană pe asistenta medicală sau mama, bunica (persoane de sprijin și pe care le ia drept model). Dorințele copiilor cu boală cronică sunt legate de sănătate, fericire, casă, familie, să aibă tratament, iar proiecția viitorului este pozitivă: meserii pe care și le doresc, familie, călătorii, să cânte.

Interesul pentru planul stânga este întoarcerea înspre trecut, iar lipsa unui plan de sprijin este dorința unui suport solid pe care să se bazeze. La fel ca și copiii oncologici, unele desene apar viu colorate și cu detalii (narcisism), altele sunt necolorate, ceea ce indică fie un dezinteres pentru anumite teme, fie lipsa de răbdare, fie lipsa de interes pentru personajul desenat. Liniile sunt slab trasate sau puternic conturate, dar și normale ca structură.

Lotul de copii sănătoși a proiectat în desene doar probleme specifice vârstei sau personale, ce țin de familie, școală. Desenul familiei are în general toți membrii familiei, este frumos colorat și persoanele au o ocupație, fac ceva. Familia vrăjită apare sub forma unor animale draguțe, prietenoase sau profesii ale părinților (preot, primar), dar și personaje negative (vrăjitoare), ceea ce explică sentimente negative față de unii membri ai familiei. În unele desene apar elemente noi față de celelalte loturi: tata este un teanc de bani/euro, mama este o inimă mare, fratele este o stea, iar bunicii sunt mai tineri. În desenul persoanei apar personaje noi: prietena sau persoane de sex opus, fratele, bunica, persoane în care a investit emoțional. Propria persoană apare sub forma profesiei pe care vor să o urmeze sau o persoană mai matură cu multe detalii și frumos colorată (narcisism). Dorințele copiilor sănătoși sunt mult mai variate și mai abstracte decât cele ale copiilor bolnavi: ei își doresc pace în lume, să meargă la shopping, să meargă la mare, să aibă un frățior și lucruri materiale: tabletă, bicicletă, mașină,

laptop. Proiecția viitorului este specifică copiilor de aceeași vârstă: să ajungă staruri rock, să cânte, să facă shopping sau să aibă o familie. Conceptul de "sănătate" dispare, însă rămân cele de "fericire" și "iubire".

Analiza planșelor arată o asemănare în apariția temelor depresive la loturile de copii bolnavi, cu o nuanță mai puternică la lotul de copii oncologici. Povestirile se aseamănă la loturile de copii bolnavi prin situațiile folosite. Lotul de copii sănătoși nu prezintă proiecții traumatice, ci proiectarea propriilor dorințe sau situații din viața de zi cu zi.

IV. CONCLUZII

Din concluziile anterioare reiese că loturile de copii bolnavi se apropie ca și tematica aleasă, modul de execuție a desenului, culorile folosite, plasarea desenului în pagină și elementele primordiale. Există teme care se repetă: casa, familia, sănătatea, fericirea, curcubeul, flori, medicamente, mașina, baloane, rochii și personaje care se repetă: animalele (fluturi, insecte, păsări, animale de companie), vrăjitoarea. Coloristica lipsește sau e prezentă, siluetele sunt schematizate și au aceleași caracteristici. Desenele sunt orientate în stânga-sus sau în josul paginii (regresie, în fața lor porțile viitorului s-au închis), iar proiecția viitorului este pozitivă. Dorințele sunt legate atât de sănătate, cât și de familie și lucruri materiale.

Repetarea trăsăturilor la toate personajele din seturile de desene semnifică stereotipie a comportamentului, și-au pierdut o parte din spontaneitate și trăiesc sub constrângere a regulii (regulile din spital), ceea ce indică o nevroză și structură obsesională a personalității reflectată în coloratură, liniile, elementele desenelor.

Lotul de copii sănătoși se apropie de lotul de copii cronici prin stilul de execuție a desenelor și coloristica însă dispar teme precum: sănătate, fericire, iubire și apar altele noi, mult diferite: shopping, excursii, pace în lume. El are în comun cu lotul de copii bolnavi temele legate de familie și dorințe materiale iar desenul familiei scoate în evidență doar probleme personale, sănătatea nefiind o preocupare pentru ei.

Proiecția bolii reiese din:

1. Analiza desenelor: modul de executare a desenului: linii incerte, slab trasate, personajele nu sunt puse pe o linie a solului; poziția desenului pe foaie: stânga sus sau stânga jos; temele alese: spital, medic, medicamente, casă, mașină, peisaj idilic; elementele desenate:

animale, insecte, craniu, perfuzii, ploaie; coloristică: culori închise, terne sau lipsa culorilor; elementele bolii în structura desenului: cap fără păr, punctele de radioterapie, peteșii.

2. Din sentimentele pe care le exprimă copiii în desen: tristețe, depresie: personaje triste, pasive, care nu fac nimic; autodevalorizare: în cadrul familiei (desenat cel mai mic sau lipsește) și a propriei persoane (necolorat, desenat mic, în stanga jos); izolare, autoizolare: în cadrul familiei (desenat izolat, separat); apare singur, fără un cadru ambiental; autocenzură: lacăte, curele; insecuritate: peisaje idilice; probleme de socializare și integrare: mâini scurte, desenat izolat față de restul personajelor; agresivitate ascunsă: mâini cu degete ascuțite, animale înfricoșătoare, linii trasate apăsat; tendințe obsesiv-compulsive: grijă pentru detalii sau linii apăstate; destructurare, lipsa simțului realității, neadekvare la realitate: personaje fără corp sau mâini; aplatizare afectivă: transformarea familiei în obiecte (dulapuri, elicoptere); sentimentul că nu au pe ce să se sprijine: lipsa liniei solului, picioare scurte; așteptări negative: craniu; speranță, așteptare: curcubeu; dor de casă: casa, curtea, câinele de acasă; dorința de a pleca și de a ieși din situație: mașină, elicopter.

3. Din analiza povestirilor copiilor, care descriu sentimente depresive, de tristețe; așteptare, abandon, singurătate, dor; vinovăție; prezentarea unor situații anxiogene și traumatice, fără posibilitate de ieșire din situație; folosirea unor cuvinte ca: boală, deces, plânge, așteaptă, e părăsit, a greșit, așteaptă, e singur; în cazul decesului (psihoterapie pentru gestionarea doliului).

Intervenția psihologului este esențială în următoarele momente; internare (pentru acomodare); primirea diagnosticului (traversarea perioadei de negare); efectuarea procedurilor medicale (pregătire psihologică prin joacă și consiliere); traversarea perioadei de tratament (psihoterapie de suport).

Cunoscând și analizând desenele copiilor bolnavi, putem astfel să îi ajutăm să depășească cu succes momentele dificile din timpul tratamentului și din timpul internărilor, folosind desenul atât ca instrument de evaluare, cât și ca metodă terapeutică. Alături de terapia prin joacă, psihoterapia cognitiv-comportamentală, psihoterapia existențială și pozitivă, psihodrama, tehnicile proiective aduc o completare importantă în realizarea demersului terapeutic.

*
* *

I. HYPOTHESIS:

The process of drawing is preferred by children playing together to express ideas, feelings, attitudes. The design often reflects the mood of the child and the projection of anxieties, desires or fears. The analysis of drawing is the most accessible way of assessing the child oncology patient in order for the child not to be subjected to lengthy and difficult tests.

It is expected that the projection model in children with oncological illness is different from child to child diagnosed with chronic illness. It is expected to determine noticeable differences between the healthy child assessment, there are certain themes and game design, different from the sick child.

The severity of disease causes certain projections, which have different intensity depending on the pathology;

While the disease appears to present the sick children's projection with a remarkable intensity, in healthy children the common themes that arise can be determined by other causes related to the personal and family life of the child.

II. MATERIALS AND METHOD

Subjects

Three groups of 15 subjects were chosen. The first group consists of children with oncological diagnosis at baseline, mid-treatment or after hospitalization period when continuous maintenance treatment. Children have the following diagnoses: acute lymphoblastic leukemia, non-Hodgkin lymphoma, abdominal tumor, testicular tumor, retrosternal tumor. The second group consists of children with the following chronic diseases: hemophilia, ITP, microcytic anemia, renal failure, diabetes type B. The third group consists of healthy children.

The groups were chosen to see if there is significant differences in children's drawings and if there are differences between healthy and sick children's drawings.

In the group of sick children the differentiate designs the disease may be a variable in this case. Although children with oncological diagnosis drawing may express their trauma and disease as those with chronic illness, the type of project can be

different depending on the intensity of the disease. Thus, in the case of oncological medical conditions, the drawings might reflect a higher emotional charge.

A fairly large number of children was chosen in order to track repeating themes that appear in the drawings. The main theme in traumatic disease children's drawings is how the disease affects them emotionally, socially and way of life.

However, the study will present a segment that is expected to be found in a higher number of subjects as well, by percentage increase.

A wide range of designs and tests were chosen to capture from different angles the projection of traumatic disease. Each theme drawing and each game has a significance test or the interpretation of trauma and how the child is projecting trauma. Although the child trauma has a different aspect the trauma projection is evident. The sick child's mental state is reflected in drawings and games. There are certain recurrent themes in drawings and games for sick children. Using drawing, as a test, we can identify sources of conflict, and psychological support resources.

The theme was chosen due to the following aspects: psycho-oncology is an area that needs to be explored more thoroughly. It is important to recognize manifestations such as drawing not just as means of expression but modality of treatment.

1 Drawing themes

1.1. "Drawing of choice": the child can free draw what they feel and are willing to draw. Design intent: to express feelings or anxieties that they would not normally express verbally.

1.2. "My family". Purpose: to track how the child views the family; how the child perceives and deals with family disease; how to involve the family in the care of the sick child; aspects of the family hierarchy and whether there are changes in the family after the child fell ill; child's feelings toward family members and whether others perceive them differently than before his illness; if the family is a support or child neglect; if the child projected on one family member due to illness or disease; if it devalues or overvalues the role of the child; if brotherly jealousy or envy

occurred after the disease onset; what value more family members and the child if the person changed after disease onset valued or is all the same; the value of the person that takes care of the child; attitude towards the mother who sits with the child in hospital (depiction of the mother means of maintaining calm or displaying the anger and frustration).

1. 3. "Family spells." Purpose: detecting child's feelings toward family members, if these feelings are positive or negative; if the child finds a refuge or escape from the family; if the characters are negative, then the trauma of the disease in these projects.

1.4. "Person / A person of the opposite sex." Purpose: identifies with his sex or not; who draws first, him or opposite sex; tumor in person projects his drawing; traumatic disease projection as shown in the drawing of the person who is actually to identify himself.

1.5. "10 years from now". Purpose: to follow if he sees his future in perspective; if you can see a desirable future; where and how it sees the future; future projection is positive or negative; He has thoughts of death / absence of the future; You can see a future so distant as that of 10 years from now.

1. 6. "A fairy fulfills three wishes for me". Purpose: what the child wants most; What is the interest of the child; if the child is wishing something or not.

Drawing two issues are very important to detect depressive thoughts. If the child can not see in the near future or distant, and if he does not want anything, it might be considered the child is preoccupied with thoughts of death, that the child has negative expectations about the future and the success of treatment, that he has no patience or that can not tolerate the treatment and hospitalization. This can be detected by observing the child's attitude to the task of making the two drawings. If they refuse to do or say things he does not know or draw strange and unusual, is a clear indication that there is some catastrophic thoughts about his illness. Psychological intervention in this case is essential to monitor and changing dysfunctional thoughts.

Testing method

The used testing method is qualitative.

The utilized testing mean is TAT. It was determined that TAT captures very well the attitude in the face of illness, feelings of depression, sadness, hopelessness, thoughts of death and helplessness in the face of illness. The test includes explicit drawings depicting

such situations: the woman who died, the child alone on the doorstep, and the man who sits in the distance the window, the woman on the bridge, scenery by boat, empty sheet. If the child plays or phrases stories can describe anxiety, depression, illness, death, then his thoughts revolve around these concerns.

III. RESULTS AND FINDINGS

1. "Drawing of choice" theme characteristics

1. a The sample of children with oncologic diagnosis:

Wonderful landscape = need to seek a safe environment in which to escape; skull = thoughts about death or thoughts / negative expectations; flowers = tenderness, purity, tranquility and escape desire; trees = substitutes for people wanting to be alone with themselves. Sometimes the flowers and trees are slightly inclined to the left = return to the last bend before the hardships of life; house, clove, child, car = homesickness, the desire to return home, own projection in the home environment, support objects; retrieval desire self = self, helicopters = desire to fly, to detach the current situation, landscape with sharp teeth underwater with sharks and jellyfish = feels in a foreign environment and feel threatened, rainbow = hope, winter landscape with snowmen and children playing = desire to play with the children in an environment which means "home" healthy, coffee = willingness to get home; abstract drawings = ability to abstract adolescent and see things in perspective, maturity; blooming trees = hope for a better future; no characters means that the child is lonely, self-search.

1. b The sample of children with chronic diseases:

Landscapes sunny sky birds tree = desire of an idyllic environment; tablet padlock = censorship, self-censorship or secret (which is not to see one tablet); sunrise sea = desire a new beginning; insects in water = projection of disease, own name = narcissism; landscape with frogs, birds, butterflies, pond, tree, sun = positivity, designing a secure environment and wonderful, playful spirit

1. c The sample of healthy children:

Balloon flying = self-improvement and personal development desire, black cat = teenager later diagnosed with depression; fairy = desires; hope; Protection desire; fulfillment magic; butterflies = tenderness, purity, desire to fly, to move.

2. "My family" theme characteristics

2. a The sample of children with oncologic diagnosis:

The characters appear in the lower left and lower = inferiority complexes, return to the past; silhouettes only sketchy summary = immature, hastily drawing; cut himself or missing self = devaluation, inconsistency, uncertainty with itself; no family members next to them = and are not emotionally invested; the characters are distant from each other = deconstructed and broken families or who had problems after onset of illness child; appears only himself and his mother = family is reduced to him / her and the person sitting with him / her in the hospital; protective person; characters unstained = devaluation, do not focus on them; some characters have no body, hands or feet = lack common sense, dismantling, feel incomplete; some characters do not have hair (the child or the mother) = explicit projection of the disease; mother has no moving projection hair = another person (defense mechanism); some characters and he / she had feet and hands like filaments and incomplete = immaturity, devaluation, insecurity in relationships and mastery of space around by walking (= grip hands, feet = a move in the environment); others project their own helplessness; some characters have eyes, nose, mouth, ears = depressive scheme; lack of communication; characters with large ears = willingness communication; characters with feet and hands hooked = prohibiting movement of the contact; frustration in relationships; feet segmented in half, folded = self-censorship; family inhibited, characters legs / hands incomplete, blocked = aggression; immaturity, characters fingerless hands = censoring the behavior of a person, characters with fingers sharp as needles = aggression; characters sad, pensive, resigned = negative feelings, depression; drawings do not have a supporting line = feeling that they have a solid support; in some cartoon characters holding hands, smiling = united family, happy; in some drawings appear a natural setting sun, bird house with homesickness road .

2. b The sample of children with chronic diseases:

Characters strands, drawn hastily = no interest or theme is hasty; devaluation; characters who hold hands, colorful, happy family smiling ; drawing placed at the top of the sheet and slightly to the left = idealistic people, past oriented, previous stages; thoughtful details and accessories = Handful narcissistic, obsessive-compulsive tendencies possible; hands / feet like lines = immaturity, sharp lines nervous = nervousness, negligence; placed in frames

as paintings, drawings and unstained small border = mean censorship, small books and unstained = devalues family; possible emotional family break

2.b The sample of healthy children:

Family is dew colorful, with significant details, all family members present in the correct order = family relationship is good, functional family; drawing placement is in the top left of the page = idealistic people-oriented past; the characters are smiling and happy = happy family; the child appears in a comic ambient environment or do something specific activity = appears a family, active family.

3. “The family spells” theme characteristics

3.a The sample of children with oncologic diagnosis:

Drawing includes items such as: cabinets, helicopters = affective flattening possible from family members; animals frightening (black beetles) = negative feelings; butterflies, bees = positive feelings, qualities (bee is industrious); cat = “always falls standing” is doing, leaves the situation; half of animals = uncertainty or does not want to turn them into fully; flowers fir tree = tenderness, strength (quality of the characters or positive feelings towards them); body parts (fingers) = critical person; superman, superheroes, fighting cyborg = strong person, a fighter (projection disease), ghosts = negative thoughts of death (illness projection); fairy, queen = need for protection, peace, “everything is possible”; wizard = someone that may harm or has the power to transform every; some designs are colorful, others do not; sometimes the colors are dark, dull, dreary. In some drawings they are omitting drawings themselves, turns only other family members = devaluation or satisfied with it as it is.

3.b The sample of children with chronic diseases:

Drawings main themes included: falling rain cloud: crying inside, sadness; bundling balloons: the desire to rise, to fly, to release, to be relieved, flowers: tenderness, purity; family pet: cute animals, and belts; organized social and affinity; princes: the desire to accede above and be important; butterflies, dragonflies: beautiful animals, graceful, flying ; sun, tree, flower: nature scenes, items relating to each other, united family and communicating.

3.c The sample of healthy children:

Main themes were drawing of: kings, queens, princes, princesses = important persons influences; possible positive perception of family, emotionally

investment present in the drawing in form of warm facial features, heart = character (usually the mother); money / euro = father secures the wealth of the family, working abroad; characters appear younger = desire to rejuvenate take much to that person; house pet, cute animals (rabbit, cat, dog, bird) = positive feelings are child's favorite animals, villain witch = fear, lack of security, priest = father, who reconciles everyone in the family, trees = strong people, vigorous healthy people.

4. "Drawing of the person" theme characteristics

4.a The sample of children with oncologic diagnosis:

The children in the sample drew themselves in the following ways: hairless (projection disease), having drawn points for radiotherapy (projects disease), dressed in robe (the job that they intend to follow), herself without ambient environment (loneliness) strands, or color less (devaluation), small size (devaluation) or colorful, with more details and room home (homesickness, valuing oneself, narcissism), sad smile (sadness, depression), hands in pockets (has something to hide), with the crown of king (it feels important or wants to feel important inferiority complex), schematic only lines (immaturity, devaluation, inhibition), hands / feet like filaments with fingers spread out like needles (aggressiveness hidden), hands short fingers sharp (inadequacy to reality, isolation, poor contact with the outside world and aggression), body tilted to the left, with his hands up and his fingers spread out (return to the stages before, early, hope and expectation, defensive, defense, resignation), sad smile with sagging corners of the mouth, eyes devoid of expression (sadness, depression); together with his brother (brother longing for home) and next to a rainbow (desire better).

Opposite sex (investing oneself in a person of the opposite sex) drawn first then another person of the same sex (specifically for children over 12) = sexual identification; the other person is my mother, nurse = person he loves most and is a model; guardian Angel = possible identification / projection of oneself or the need for divine protection and help, the person is placed in the top left, up or down = anchoring in the past.

4.b The sample of children with chronic diseases:

Main themes and afferent symbolic were observed of people drew as incomplete, having only the head with detail and stops at the body, not colored = detail means narcissism; does not feel complete, anxiety,

hesitation, denial, suppression of their identity; own identification as physician with details = narcissistic desire to pursue medicine or investing in strong hands that person is her life; opposite sex, not colored, no details = devaluation, the desire to be someone else, misidentification of their own sex; another person (parent, friend, nurse) = dearest person and it takes as a model; opposite sex then self = correct identification with their own sex, specifically drawing children over 13 years; themselves and homesickness house = homesick; teacher, firefighter = profession who want to follow

Placement of drawing and figure is at the bottom left, or without a supporting plan representing devaluation, return to the past, not feeling supported or safe in the given environment.

Items accessories presented in drawings are: belts = self-censorship; ornaments possible representations of narcissism; emphasis on self looks = narcissism, attention to detail = narcissism; hands in his pockets = has something to hide; filaments for hands and feet = insecurity, devaluation, lack common sense; appliances and other items: dog + car; Home + tree = willingness home, family, or go home situation

4.c The sample of healthy children:

Identification of mother as the most important person.

Drawing themselves with details and bright color.

5. "10 years from now" theme characteristics

5.a The sample of children with oncologic diagnosis:

Themes determined before starting treatment: health (4 children) house / home (4 children), school (3 children), material things (2 copies);

Themes determined during treatment: health (6 children), college / workplace (4 children), happiness (6 children), family (5 children);

Themes determined after starting treatment: material things (4 children), health (5 children), family (5 children), happiness (3 children)

5.b The sample of children with chronic diseases:

Health immunity factor VIII (treatment) - 15 children

Drawings include materials tablets, car, laptop, bicycle, dress, necklace, television - 10 children

Drawings include theme of happiness - 9 children; theme of family - 7 children; theme of love - 3 children; theme of house - 3 children; theme of song, music - 2 children

5.c The sample of healthy children

Drawings including material things (15 children)

Happiness theme was presented in 1 child drawing.

Themes determined: to go shopping, to go to the sea (2 children); song, music (2 children), family pet, small dog (1 child).

6. Draft of the future theme characteristics

6.a The sample of children with oncologic diagnosis:

Themes presented idyllic setting with its own positive vision person; self as a physician = desired profession, making of own Family = want a family; sad figure = sadness; writings, without drawing

6.b The sample of children with chronic diseases:

The drawings presented similar themes in the projection of having own family: "At my house with 2 children"; professor, Ph.D., actress as desired job.

6.c The group of healthy children:

The drawings presented people solitary sad or happy, yet have not reflected the ambient or environment = temperamental child; desired profession: rock star = wish affirmation possible inferiority complex

7. Description of TAT plates

7.a The sample of children with oncologic diagnosis:

3BM: children describe feelings of sadness, anxiety, depressive states: "Woman is sad and crying tired", "woman received bad news", "A little hurt and cry"

13B: children describe situations of mourning, loss and loneliness, "A child who thinks of something, the same person who died." "It's a single child who pray to him to blame and someone"

12BG: naked children describe situations, loneliness, abandoned place. "It's an abandoned boat," "Trees, Water, boat." (Summary shows strong resistance), "Barca has never had anyone that was broken and then they are gone"

7.b The sample of children with chronic diseases:

3BM: children's stories appear in feelings of anxiety but not so pronounced "complain that they can give the boy first violin image", "stumbled and fell"

13B: Children have depressive reactions or loneliness, but more masked "The child is alone and brings ice" (ice cream = gratification), "The family went to the field and he waits."

12BG: Not so pronounced negative emotions: "Exhibit that has no heart" (defense mechanism), "Somebody went and looked boat but comes after it."

7.c The sample of healthy children

3BM: Children do not experience negative feelings and instrument approaches with humor: "What entertains me Auntie's position. Maybe it feels comfortable", "Is looking for something on the floor?"

13B: Children feel solidarity with the boy alone and want to console him: "His playmates expect", "Probably late mother at work and he is quiet"

12BG: Children scenery: "What a nice place. I sit in that boat!" "If it were mine I would go with her all day on the lake!" "Dad's boat is waiting for us to go fishing."

Analysis of children's drawings show different features in the lots, as it follows:

Children with oncological diagnosis chose topics related to health and disease, but they preferred idyllic landscapes, a sign of insecurity and desire of an idyllic environment. The design presents a family breakup / family fragmentation, the lack of a family member or lack self drawing indicating self devaluing and feelings of worthlessness. The feelings that arise from the enchanted family drawing are generally positive, especially against the person takes care of them, however, appear villains (insects, witches) or objects (cabinets, helicopters), which explains a blunted affect. Drawing disease trauma explains very well the person by drawing themselves hairless in preparation for chemotherapy. The faces are sad, expressionless gaze, seem resigned attitude with a posture and bowed to the hardships of life, indicating feelings of sadness, anxiety. Features drawing presents all individuals bring forward immaturity (thin hands-feet), inhibitors (silhouettes drew sketchy), aggression (hands like needles), defensive stance (arms up) impotence and fatigue (hands hanging at his sides). Children's with oncological diagnostics main desires, as reflected in the drawings are primarily health, and happiness, and the school continued to be home, indicating homesickness and a sense of unhappiness. The person that they view as the most important are the physician and the mother, the person who is represented here as the one that accompanies the course of the disease. The projection of the future is generally positive because depression is prevented through counseling and psychotherapy support interventions.

The preference for the lower part of the sheet may be indicative of inferiority, insecurity, plan return to the past or the left indicates a period where they feel

safer. It often has a line drawing support elements "hover", which indicates the willingness of a solid support on which to rely. Colors are sometimes rich, sometimes colors appear dull, dreary, dark (negative feelings, sadness) and often appear unstained designs (devaluation, haste, lack of interest in certain topics). The lines are fragmented, poorly drawn, indicating uncertainty or Contoured (obsessive compulsive tendencies), and made with a strong pressing of the drawing utensils (aggressively).

Children with chronic diseases prefer to draw houses, trees, nature scenes with animals, birds, butterflies. These themes may signify a preference for certain topics and / or desire a safe environment and homesickness. Family drawing appears less affected by family problems, or sometimes missing characters are all themselves, which means self devaluation. The family is transformed into elements generally positive (butterflies, kings, princesses). Drawing a person is less endowed with elements of trauma occurring professions they want to follow children (doctor, teacher, fireman) themselves without ambient environment (loneliness), the person is sad or happy, projection disease seen in spots the clothes (purple patches), but also as a person choosing to draw the nurse or mother, grandmother (people that support us and that we take as a model). The wishes of children with chronic disease are related to health, happiness, home, family, to have treatment and future projection is positive: they have wishes, family is present, travel, music, song.

Like oncological diagnosed children, some drawings appear brightly colored and details (narcissism), others are not colored, which indicates either a lack of interest in certain topics or impatience or lack of interest in the character drawing. Lines are drawn and heavily contoured, having weak, but normal structure.

The group of healthy children resented in the drawings only age-specific personal issues pertaining to family, school. Family drawing has generally all family members, is beautifully colored and the characters have a job, usually they do something. Family enchanted animal appears as cute, friendly and profession of parents (priest, mayor) and villains (witch), which explains the negative feelings towards some family members. In some designs new elements compared to the other groups: Dad is a pile of money / euro, the mother is a big heart, a star brother and

grandparents are younger. In drawing the person appearing new characters: girlfriend or opposite sex, brother, grandmother, people who are invested emotionally. Himself appears as the profession they want to follow or a more mature person with more details and colorful (narcissism). Desires healthy children are more varied and more abstract than the sick children: they want peace in the world, to go shopping, to go to sea, to have a little brother and material things: tablet, bike, car, laptop. Projection of future children of the same age is specific: to become rock stars, to sing, to go hopping or to have a family. The concept of "health" disappears, but remain those of "happiness" and "love."

Analysis drawings show a similarity in appearance depressive themes for sick children in groups with a stronger traumatic projection in the sample of children with oncologic diagnosis.

The stories are similar to lots of sick kids by the identification of the statements used. The group of healthy children project no injuries, drawing their own wishes of day to day life situations.

IV. CONCLUSIONS

From the foregoing findings it results that the samples of sick children have a similar thematic approach represented by similarity in :the mode of execution of the design, the colors used in page design and placement of the primordial elements. There are recurrent themes: home, family, health, happiness, rainbow, flowers, medicines, car, balloons, dresses and recurring characters: animals (butterflies, insects, birds, pets), witch. The figures are schematic and have the same characteristics in color or with no color present. Drawings are oriented in the top left or bottom (regression in front of their gates were closed future), and the projection of the future is positive. Desires are related to both health and family and material things.

Repeating features all the characters in the sets of drawings means stereotype behavior, they have lost some of the spontaneity and live under the compulsion of regulation (rules of the hospital), which indicates a neurosis and structure obsessional personality reflected in coloratura lines, elements drawings.

The group of healthy children are similar to the group of chronically ill children execution style and color in the drawings, but issues such as health are not present, being replaced by happiness, and love,

detailed by the appearance of new themes such as: shopping trips, peace in the world.

Projection in disease is evidenced by:

1. Analysis of the drawings:

Mode of execution of the drawing lines uncertain, poorly drawn characters not put a line on the ground, drawing on the sheet position: top left or bottom left, chosen themes: hospital, physician, medical, house, car, idyllic setting, comic elements: animals, insects, skull, drip, rain; color: dark colors, dull or lack color; disease in structure design elements: hairless head, points radiotherapy, patches

2. The way subjects express feelings in drawings

Emotion is represented in the following form: sadness, depression: characters sad, passive, do nothing; self devaluing: within the family (the lowest drawing or missing); of oneself (uncolored, drawing small, bottom left); isolation, self-isolation: in the family (drawing isolated separately); It appears alone without a framework of environmental; self-censorship: locks, straps; insecurity: idyllic; socialization and integration problems: short hands, isolated from the rest of the characters drawn; hidden aggression: hands with fingers sharp, scary animals, lines drawn down; obsessive compulsive tendencies: care for details or pressed lines; dismantling lack common sense, inadequacy to reality: characters without body or hands; affective flattening: turning family objects (cabinets, helicopters); feeling that you do not have to lean lack soil line, short legs; negative

expectations: skull; hope, expectation: rainbow; homesick: the house, the yard, the dog home; desire to leave and get out of the situation: car, helicopter.

Understanding and analyzing designs in drawings of sick children, will facilitate means of recognizing how they can be can guided successfully to overcome difficult moments during treatment and during admissions, using drawing both as an evaluation tool and as a therapeutic method.

3. The analysis of children stories

The stories described: depressive feelings, sadness; waiting, abandonment, loneliness, longing; guilt; presentation anxiolytic and traumatic circumstances without any possible way out; use of words such as illness, death, cry, wait, is left, wrong, wait, is alone.

Psychological intervention is essential at the following times:

In the process of hospital admissions (for accommodation).

In the process of receiving diagnosis (through the period of denial), during medical procedures (by playing psychological training and counseling), through the period of treatment (psychotherapy support), in case of death in the environment (psychotherapy to manage grief).

Along with play therapy, cognitive-behavioral psychotherapy and existential positive psychodrama techniques project makes an important addition to achieving therapeutic approach.

BIBLIOGRAFIE / REFERENCES:

1. Abraham, A., (2005), *Desenul persoanei: testul Machover*, Editura Profex, București
2. Boekholt, M., (1993), *Esprenves thematiques en Clinique Infantile, approche psychanalytique*, Editura Dunod, Paris
3. Brelet-Foulard, F., Chabert, C., (2004), *Noul manual TAT- abordare psihanalitică*, Editura Trei, București
4. Corman, L., (2012), *Testul desenului familiei cu 103 figuri*, Editura Trei, București
5. Popescu, S., Stanciu, C., (2011), *Tehnica testelor proiective*, Editura Risoprint, Cluj Napoca
6. Vica, S., (1990), *Manuel d'utilisation du TAT, approche psychanalytique*, Editura Dunod, Paris
7. Wallon, P., Cambier, A., Engelhart, D., (2008), *Psihologia desenului la copil*, Editura Trei, București